समत्वमुपपादयति एवमिति सर्पेणरज्जुरिवसत्वेनअसंयुक्तोपिपुरुषःसइतिनिश्चितमेव तथापिसत्वंपुरुषश्चउभयंमिलित्वाद्रव्यमात्रंसत्वमात्रमभूत् यथारज्जुभुजंगौमिलित्वाभुजंगमात्रंभवतितद्वत् इतिनिश्चयःइदमेवतत्त्वंकल्पनांतरंतुभ्रांतिमात्रमितिभावः ॥ १३ ॥ इदमेवद्वयोःसत्वमात्रत्वमनुसृत्यसत्वमेवात्मेतिमन्यमानाबौद्धाःपुरुषमपलपंतितत्राह यथेति सत्वंपुरुषश्चेत्युभयंयथाद्रव्यमात्रमभूत्तथाद्रव्यं इदमर्थःकर्त्ताहमर्थःतयोःसंयोगोदर्शनंचेतिकुतस्तत्रात्रिपुट्यपिद्रव्यमभूदित्यर्थः कुतस्तर्हिद्रव्यात्पुरुषस्यपृथक्त्वमतआह प्रदीपेति यथादीपेनैवदीपमन्यंचजानंतिएवंसत्वस्यपरिणामविशेषेणविद्याख्येनसत्वंपुरुषंचपृथक्जानीयादित्यर्थः ॥ १४ ॥ द्रव्यंतैलंगुणोवर्त्तिः ॥ १५ ॥ दार्ष्टांतिकमाह व्यक्तइति यथातैलवर्त्तिभ्यामवष्टब्धोदीपआत्मानंभवनाकाशंचव्यामोतितद्भावेतुस्वयमेवांतर्धीयतेनतुभवनाकाशः

एवमेवाप्यसंयुक्तःपुरुषःस्यान्नसंशयः॥ द्रव्यमात्रमभूत्सत्वंपुरुषस्येतिनिश्चयः॥ १३॥ यथाद्रव्यंचकर्त्ताचसंयोगोप्यनयोस्तथा॥ यथाप्रदीपमादायकश्चित्तमसिगच्छति॥ तथासत्वप्रदीपेनगच्छंतिपरमैषिणः॥ १४॥ यावद्द्रव्यंगुणस्तावत्प्रदीपःसंप्रकाशते॥ क्षीणेद्रव्येगुणेज्योतिरंतर्धानायगच्छति॥ १५॥ व्यक्तःसत्वगुणस्त्वेवंपुरुषोव्यक्तइष्यते॥ एतद्विप्राविजानीतहंतभूयोब्रवीमिवः॥ १६॥ सहस्रेणापिदुर्मेधानबुद्धिमधिगच्छति॥ चतुर्थेनाप्यथांशेनबुद्धिमान्सुखमेधते॥ १७॥ एवंधर्मस्यविज्ञेयंसंसाधनमुपायतः॥ उपायज्ञोहिमेधावीसुखमत्यंतमश्नुते॥ १८॥ यथाध्वानमपाथेयःप्रपन्नोमनुजःक्वचित्॥ क्लेशेनयातिमहताविनश्येदंतरापिच॥ १९॥ तथाकर्मसुविज्ञेयंफलंभवतिवानवा॥ पुरुषस्यात्मनिःश्रेयःशुभाशुभनिदर्शनं॥ २०॥ यथाचदीर्घमध्वानंपद्भ्यामेवप्रपद्यते॥ अदृष्टपूर्वंसहसातत्त्वदर्शनवर्जितः॥ २१॥ तमेवचयथाध्वानंरथेनेहाशुगामिना॥ गच्छत्यश्वप्रयुक्तेनतथाबुद्धिमतांगतिः॥ २२॥ ऊर्ध्वंपर्वतमारुह्यनान्ववेक्षेतभूतलं॥ रथेनरथिनंपश्यक्लिश्यमानमचेतनं॥ २३॥ यावद्रथपथस्तावद्रथेनसतुगच्छति॥ क्षीणेरथपदेविद्वान्रथमुत्सृज्यगच्छति॥ २४॥ एवंगच्छतिमेधावीतत्त्वयोगविधानवित्॥ परिज्ञायगुणज्ञश्चउत्तरादुत्तरोत्तरं॥ २५॥ यथार्णवंमहाघोरमप्लवःसंप्रगाहते॥ बाहुभ्यामेवसंमोहाद्वधंवांछत्यसंशयं॥ २६॥ नावाचापियथाप्राज्ञोविभागज्ञःस्वरित्रया॥ अश्रांतःसलिलेगच्छेच्छीघ्रंसंतरतेह्रदं॥ २७॥

एवंकर्मावष्टब्धःसत्वगुणश्चरमवृत्तिरूपोऽभिव्यक्तःसन्स्वंचपुरुषंचपृथगवभासयति कर्मोपरमेतुस्वयमेवांतर्धीयतेपुरुषस्तुअव्यक्तःसमाधिसुषुप्तिसुखसाक्षीकेवलइष्यते ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ कर्मसुज्ञानसाधनेषु आत्मनिचित्ते श्रेयोविषयेशुभाशुभदृष्टांतः पूर्णेपुण्यपापेयःपूर्णयोगमाप्नोति अल्पपुण्यस्त्वंतराम्रियतेइतिभावः ॥ २० ॥ यथाचेति शास्त्ररथेनैवसंसाराध्वातिलंघनीयइतिभावः॥२१॥ ॥ २२ ॥ ऊर्ध्वमिति परंपदमारुह्यशास्त्रमपित्याज्यमितिभावः ॥ २३ ॥ यावदिति चित्तशुद्धिपर्यंतंविधिशास्त्रकैंकर्यंततस्तुयोगतत्त्वंजानन्उत्तरोत्तरंहंसंपरमहंसंवाश्रमंसम्यगवबुध्यगच्छेदित्यर्थः ॥ २४ ॥ ॥ २५ ॥ आचार्यरूपांनावंश्रयेदित्याहत्रिभिः यथेति ॥ २६ ॥ स्वरित्रयाशोभनानिअरित्राणिकेनिपातनानियस्यांतया ॥ २७ ॥

Digitized by Google